

Deset točaka o sindikalnoj strategiji borbe protiv klimatskih promjena

Asbjorn Wahl

*S engleskog preveo Damjan Rajačić
Slobodni filozofski, 3.10.2014.-*

Uoči prosvjeda "People's Climate March", u New Yorku je održana panel diskusija "Radna mjesta, klimatske promjene i sistemska promjena". Naglasak je stavljen na dvije točke koje često izostaju u borbi protiv klimatskih promjena: "Prva je da klimatske promjene mogu potaknuti otvaranje radnih mjesta. Druga je da, premda ćemo se trebati boriti za svaku neposrednu reformu za koju možemo, nećemo spasiti planet bez da promijenimo klasnu strukturu našeg društva. Trebamo se boriti protiv interesa biznisa koji zanemaruju ekološke prijetnje i trebamo iz temelja promijeniti strukturu moći kapitalističkog društva." Donosimo prijevod izlaganja Asbjørna Wahla na tom događaju. Budući da je za svaki od naših doprinosa tako velikoj temi kao što su klimatske promjene predviđeno tek nekoliko minuta, odlučio sam izložiti deset kratkih točaka o sindikalnoj strategiji borbe protiv klimatskih promjena. Najprije ću ukratko utvrditi neke od važnih činjeničnih osnova na kojima moramo utemeljiti naše strategije i politike.

1. Klimatske promjene ne predstavljaju prijetnju koja će se dogoditi u budućnosti, one se već događaju sada i ovdje, ljudskog su podrijetla, a njihove su posljedice katastrofalne.
2. Klimatska prijetnja imat će široke posljedice po društveni razvoj - bilo kao rezultat samih klimatskih

promjena, bilo kao rezultat mjera za sprječavanje ili ublažavanje klimatskih promjena. Dakle, bez obzira hoćemo li poduzeti nešto ili ne, način na koji živimo i radimo značajno će se promijeniti. Nedjelovanje, ili odgađanje djelovanja, predstavlja najveću prijetnju – s pogubnim posljedicama.

3. Budući da će mjere za suzbijanje klimatskih promjena zahtijevati velike promjene u društvu, predstoji nam odlučujuća društvena borba. Stoga je borba protiv klimatskih promjena prije svega borba za društvenu moć, borba oko toga kakvu vrstu društva želimo. To u trenutnoj situaciji znači da će borba protiv klimatskih promjena morati biti sjedinjena s borbom protiv učinaka ekonomske krize – krize kapitalizma – i silnica koje je oblikuju.

4. Današnji režim ekonomskog rasta i bespoštedne eksploatacije prirodnih resursa integralan je dio kapitalističke ekonomije. Uski fokus na politiku zaštite okoliša, naime, neće biti dostatan. Klimu i borbu za zaštitu okoliša moramo postaviti u širi politički kontekst. Bit će nužan pristup koji je kritičan prema sistemu. Kako bismo spriječili klimatske promjene, bit će nam potrebna demokratska kontrola nad ekonomijom – posebice nad proizvodnjom i distribucijom energije. Stoga ekološka, kao i ekonomska, kriza, ne predstavljaju tek prijetnju, već i priliku da se izbori važna i nužna društvena promjena.

5. Zbog svog strateškog položaja u društvu, sindikalni će pokret imati glavnu ulogu u ovoj društvenoj borbi. Međutim, sindikati širom svijeta nalaze se u defanzivi i pod ogromnim su pritiskom jakih ekonomskih sila. Stoga, kako bi sindikalni pokret bio u stanju preuzeti vodeću ulogu u borbi protiv klimatskih promjena, mora ga se revitalizirati, preusmjeriti i reaktivirati.

6. Za razliku od onoga što nam govore neki dijelovi ekološkog pokreta, klimatska se politika ne može svesti na puko pitanje žrtvovanja, na pitanje kojeg se dijela naših teško izborenih prava moramo odreći. Borba mora ponajprije biti usredotočena na stvaranje boljeg društva za sve. Financiranje mjera za ublažavanje

emisija CO2 mora stoga ići ruku pod ruku s radikalnom redistribucijom bogatstva - sa Sjevera prema Jugu, te od bogatih prema siromašnima. Bez toga neće biti moguće ostvariti široku potporu za politike koje su nužne u borbi protiv klimatskih promjena.

7. Kako bismo spriječili klimatske promjene bit će potrebno opsežno restrukturiranje naših društava. Moraju se smanjiti aktivnosti koje štete klimi, a razvijati obnovljivi izvori energije, energetska učinkovitost te ekološki održive aktivnosti - na planiran i sustavan način koji štiti i jača društvenu i ekonomsku sigurnost ljudi. Ne možemo prihvatiti da određene skupine radnika moraju snositi teret mjera za ublažavanje klimatskih promjena putem nezaposlenosti i marginalizacije. Drugim riječima, tranzicija mora biti pravedna - a kako bi bila pravedna, mora biti isplanirana i provedena na demokratski način. Sva ozbiljna istraživanja pokazala su kako će politike nužne u borbi protiv klimatskih promjena otvoriti više radnih mjesta no što će ih uništiti. Ovdje se ponajprije radi o moći radništva na tržištu radne snage, o kraćem radnom vremenu te o načinu raspodjele nužnog rada u društvu.

8. Tranzicija u ekološki održivo društvo nosi sa sobom mnoge pogodnosti. Tisuće novih poslova bit će otvoreno u javnom prijevozu, obnovljivim izvorima energije, adaptacijama domova i održivim industrijama. Smanjenje stakleničkih plinova također će dovesti do manje zagađenih radnih mjesta i zajednica. Povećana demokratska kontrola nad ekonomijom smanjit će kompeticiju i pritiske na radnim mjestima. Značajni učinci takvog razvoja bit će smanjenje stresa, naprezanja i mentalnog pritiska.

9. Tržišna rješenja klimatske krize koja su promovirale vlade i jake ekonomske interesne skupine, prvenstveno putem trgovanja ugljičnim emisijama, do sada nisu uspjela polučiti rezultate. A neće nas spasiti ni sastanci na globalnoj razini. One uspjehe koje smo ostvarili u povećanoj društvenoj jednakosti, pristojnim radnim mjestima, smanjenju siromaštva, jednakosti spolova,

itd., nismo u našim društvima ostvarili kroz sastanke na globalnim razinama. Kako bismo spasili klimu potrebni su nam pravno obvezujući međunarodni ugovori. No, kako bi to ostvarili nužno je mobilizirati društvene snage prema alternativnim rješenjima utemeljenima na solidarnosti, jednakosti i ljudskim potrebama. Vlade i multinacionalne kompanije na zadnjem su klimatskom summitu, 19-om COP-u u Varšavi, pokazale ne samo nesposobnost da krenu naprijed, već su zapravo napravile korak unazad. One su, dakle, imale svoju priliku, i podbacile. Vrijeme je da drugi preuzmu.

10. Dakle, kako bismo uspjeli u ovoj društvenoj borbi, moramo izgraditi široke, dugotrajne narodne saveze. Do takvih saveza ponajviše mora doći između radničkog i ekološkog pokreta. Borba protiv klimatskih promjena borba je za demokratizaciju ekonomije i društva, preraspodjelu bogatstva, slobodnu upotrebu našeg zajedničkog znanja - bez barijera koje postavlja patentni režim. Kako bismo spasili klimu, moramo promijeniti društvo. Tek tada možemo stvoriti uvjete potrebne za izgradnju boljeg života za sve nas - uključujući naše potomstvo.

Asbjørn Wahl, savjetnik, Norveški Sindikat javnih i komunalnih zaposlenika / doprinos sastanku fondacije Rosa Luxemburg i Left Labor Project-a u New Yorku, 18. rujna 2014.